

Dorota Krystyna Rembiszewska *

Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk
Warszawa

Sprawozdanie z XVII Międzynarodowego (ekstraordynaryjnego) Kongresu Sławistów w Paryżu

XVII (ekstraordynaryjny) Międzynarodowy Kongres Sławistów odbywał się w Paryżu od 25 do 30 sierpnia 2025 roku. Do Francji przyjechało ponad 800 sławistów z 43 krajów. Oficjalnie przedstawiciele Ukrainy nie brali w nim udziału.

Plenarne posiedzenie zorganizowano w Centrum Uniwersyteckim Malesherbes. W sesji plenarnej referaty wygłosili: Boris Akunin, Giovanna Brogi, Georges Nivat oraz Aleksandar Loma.

Przez pierwsze dwa dni można było oglądać wystawę książek sławistycznych wydanych w poszczególnych krajach. Polskie wydawnictwa zajmowały znaczącą część tej ekspozycji.

Delegacja polska liczyła kilkadziesiąt osób. W Kongresie wzięli udział naukowcy i naukowczynie zakwalifikowani przez powołaną komisję rekrutacyjną Komitetu Słowianoznawstwa PAN. Teksty zostały opublikowane w tomach: *Z polskich studiów sławistycznych*. T. 14: *Prace na XVII (ekstraordynaryjny) Międzynarodowy Kongres Sławistów w Paryżu w roku 2025*. Cz. 1: *Literaturoznawstwo i kulturoznawstwo*, red. Ryszard Grzesik, Dorota Krystyna Rembiszewska, Warszawa 2025, ss. 227; *Z polskich studiów sławistycznych*. T. 14: *Prace na XVII (ekstraordynaryjny) Międzynarodowy Kongres Sławistów w Paryżu w roku 2025*. Cz. 2:

* Dorota Krystyna Rembiszewska, Professor, The Institute of Slavic Studies of the Polish Academy of Sciences, Warszawa, Poland.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0339-0879>.

e-mail: dorota.rembiszewska@wp.pl.

Językoznawstwo, red. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, Dorota Krystyna Rembiszewska, Warszawa 2025, ss. 271. Tomy te są dostępne online na platformie IRetesław Instytutu Slawistyki PAN: <https://ispan.waw.pl/ireteslaw/handle/20.500.12528/2006>. Poza tym Polskę reprezentowały osoby wchodzące w skład komisji działających przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów.

Organizatorzy wydzielili 41 bloków tematycznych, w tym 17 dla językoznawstwa oraz 4 zasadnicze sekcje (językoznawstwo, literaturoznawstwo i folklorystyka, historia, slawistyka w krajach niesłowiańskich) z podgrupami.

Referaty zgłoszone przez polską komisję narodową wygłaszano w różnych sekcjach tematycznych, m.in. **1.1.2.1.** Wpływ języków niesłowiańskich i grup językowych na rozwój języków słowiańskich; **1.3.** Dialektologia języków słowiańskich; **1.3.2.** Stan współczesnych dialektów słowiańskich; **1.4.** Onomastyka; **1.4.4.** Kontakty onomastyczne; **1.7.5.** Etnolingwistyka; **1.8.4.** Internet – komunikacja i problemy współczesnej normy w językach słowiańskich; **2.3.4.** Związki między kulturą piśmienniczą słowiańską, bizantyńską i zachodnioeuropejską do czasów nowożytnych; **2.4.** Historia literatur słowiańskich; **2.5.** Tłumaczenia literatur słowiańskich jako transfer kulturowy; **2.7.3.** Dialog Wschód – Zachód w kulturach i literaturach słowiańskich; **2.8.6.** Kwestie płci w literaturach i kulturach słowiańskich.

W czwartym dniu trwania kongresu obradowały komisje, na których również zaprezentowano polskie referaty, m.in. w Komisji Onomastycznej.

Na Kongresie, zgodnie z tradycją, odbyło się posiedzenie Międzynarodowego Komitetu Slawistów (MKS), w którego skład wchodzi przewodniczący komitetów narodowych. Polski komitet narodowy reprezentowała przewodnicząca Komitetu Słowianoznawstwa Dorota Rembiszewska.

Na posiedzeniu MKS, któremu przewodniczy Natalia Bernickaja, dyskutowano nad zmianą regulaminu. Prawdopodobnie na następny kongres kwalifikowaniem referatów zajmie się niezależna komisja, złożona ze specjalistów w danej dziedzinie. Zatem komisje narodowe nie będą miały wpływu na rekrutację kandydatów. Zaznaczono przy tym, że niezgodnie z dotychczasowym regulaminem zgłaszano referaty na obrady komisji. Ten nieformalny sposób wzięcia udziału w kongresie został skrytykowany przez koordynatora Komisji przy MKS Petera Žeňucha.

W trakcie posiedzenia głosowano kandydatury członków honorowych MKS. Członkami honorowymi (przyjętymi jednogłośnie) zostali: Zbigniew Greń (Polska), Constantin Geambașu (Rumunia), A.A. Лукашанец (Białoruś), A.M. Молдован, Gerd Hentschel (Niemcy) i Alenka Šivic-Dular (Słowenia).

Margje Post w imieniu komitetu norweskiego wyraził sprzeciw wobec udziału przedstawiciela komisji rosyjskiej na posiedzeniu. A.H. Соколов (reprezentujący komitet rosyjski) odpowiedział, że Rosja była jednym z założycieli MKS. Według niego MKS nie jest państwową organizacją, dlatego nie ma przeciwskażeń, żeby Rosja uczestniczyła w MKS. Niestety, większość członków MKS przyjęła pozytywnie punkt widzenia przedstawiciela Rosji.

Na tegorocznym Kongresie akredytowano nową komisję – Badań Kitabistycznych. Jak podała jej przewodnicząca, prof. Joanna Kulwicka-Kamińska z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, naukowe badania kitabistyczne prowadzone są od drugiej połowy XX wieku. Obejmują one piśmiennictwo, głównie religijne, Tatarów z obszaru dawnego Wielkiego Księstwa Litewskiego, czyli współczesnej Litwy, Białorusi oraz części Polski i Ukrainy. Specyfika rękopiśmiennych ksiąg muzułmańskich z tego regionu polega na tym, że języki i dialekty miejscowe (polski, białoruski, ukraiński), którymi się posługiwano, były zapisywane alfabetem arabskim, specjalnie dostosowanym do ich fonetyki. Z tego względu badania nad fenomenem tatarskich ksiąg wpisują się w szerszy nurt eksploracji naukowej w zakresie literatury aljamiado (aljamiado lub aljamia to rodzaj tekstów lub skryptów, w których do zapisywania języków europejskich używano alfabetu arabskiego). Z jednej strony są to badania nad dziedzictwem kulturowym Tatarów WKL, z drugiej – porównawcze analizy ich twórczości z arebiczną tradycją literacką muzułmańskich społeczności na Bałkanach, będącą pokłosiem ekspansji Osmanów w tym regionie (dzisiejsza Bośnia i Hercegowina, Albania, Serbia, Czarnogóra, Chorwacja, Macedonia, Bułgaria, Grecja). Obecnie w skład Komisji wchodzi przedstawiciele Polski, Litwy, Ukrainy, Białorusi, Bośni i Hercegowiny oraz Serbii.

Warto zaznaczyć, że na 35 komisji akredytowanych przy MKS aż 10. przewodniczą osoby z Polski:

- Komisja Dialektologiczna – Jerzy Sierociuk
- Komisja Wczesnych Dziejów Słowian – Ryszard Grzesik
- Komisja Bałkanistyki Historycznej i Kulturowej – Jolanta Sujecka
- Komisja Bibliografii Sławistycznej – Paweł Kowalski
- Komisja Przekładoznawstwa – Jolanta Lubocha-Kruglik
- Komisja Onomastyki Słowiańskiej – Małgorzata Rutkiewicz-Hanczewska
- Komisja Socjolingwistyczna – Małgorzata Święcicka
- Komisja Języka Religii – Wiesław Przyczyna
- Komisja Etnolingwistyczna – Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska
- Komisja Badań Kitabistycznych – Joanna Kulwicka-Kamińska

Wśród członków Komitetu Słowianoznawstwa jest prof. Piotr Sobotka, który został sekretarzem Komisji Etymologicznej, a Maciej Rak wiceprzewodniczącym Komisji Frazeologicznej.

Następny Kongres Słowistów ma się odbyć w Pradze w 2029 roku w setną rocznicę pierwszego Kongresu, który odbył się właśnie w Pradze. Przewodniczący komisji czeskiej Vaclav Čermak automatycznie został przewodniczącym komitetu organizacyjnego. Jak zapowiedział, maksymalnie na kongres można zakwalifikować 600 osób, a więc liczba będzie znacznie mniejsza niż dotychczas. V. Čermak postulował zmniejszenie kwot dla poszczególnych krajów, ponieważ Praga nie będzie mogła zapewnić odpowiedniej liczby miejsc w hotelach.

V. Čermak zaznaczył, że jeśli wojna rosyjska z Ukraina będzie nadal trwała, uczeni z Białorusi i Rosji wezmą udział tylko pod warunkiem niewskazywania oficjalnych afiliacji.

Summary

Report on the 17th International (Extraordinary) Congress of Slavists in Paris

The review presents information about the 17th International Congress of Slavists, which took place in Paris from 25 to 30 August. This text focuses on two particular aspects of the congress: firstly, the participation of the Polish delegation, and secondly, the activity of Poles in the commissions accredited to the International Committee of Slavists. Of the 35 commissions, 11 are chaired by representatives from Poland.

Keywords: International Committee of Slavists, 17th International (Extraordinary) Congress of Slavists, Paris 2025.